

IRODALMI ÉRTESETŐ.

„Egyházi beszédek. Irta Lévy Lajos sárkereszturi ref. lelkész. Kiadja Kókai Lajos Budapesten. Ára 1 frt 20 kr. Tartalmaz 21 beszédet, melyek közül 15 alkalmi, a többiek közönségesek. Tíz évi munkásságnak az eredménye e beszédek, mely idő óta szerző munkálkodik az Ur szőlőjének művelésében. Nagy érdeme szerzőnek, hogy beszédei „egytől-egyik eredetiek“ és hogy sok helyen híven tudja visszatükröztetni „a mi kedves magyar népünknek életviszonyait, észjárásának eredetiségét és sajátos lelki világát“. A beszédek milyenségéről talán leghivebb bírálatot ad szerző, midőn kimutatja az irányt, melyben beszédeit írta: „Sem nagyon fent szárnyalni, sem nagyon alant, a porban, maradni nem akartam“. A beszédek iránya és hangja lelkészeink által is elfogadható, bár szöszékeinkre vive kisebb-nagyobb változtatásokat igényelnének. — A legújabb theologia történetéből. Dogmatörténeti tanulmány. Irta dr. Szilávik Mátyás ny. r. theol. tanár Eperjesen. Mint a czim is mutatja, a XIX. száz év dogmatörténetével foglalkozik a 92 oldalra terjedő tanulmány. Sok jeles és eredeti kútfő felhasználásával van benne előadva az „egyházi tan“, e „fejlődő valami, mely sohasem kész. Könnyen áttekinthető a különböző theologiai irányok felosztása: a) a schleiermacheri iskola, b) a hegeliskola spekulatív theológiája, c) a közvetítő theologia, d) a modern rationalismus, e) Ritschl A. moraltheológiája, f) a modern confessionalismus, g) a bibliai realismus. Végül „összefoglalás“ és „függelék“ világosan tüntetik fel az egyes irányok hatását az általánosra. A tudományos alapon álló tanulmány elismerést érdemel azért is, mert nemében ritka s még a szerző által említett „tárca-tudományok“ terén sem nevezhetjük gyakorinak. Éppen azért melegen üdvözljük szerzőt és ajánljuk művét, melynek ára 50 kr. — Éppen most jelent meg Evangelikus Dogmatika dr. Masznyik Endre pozsonyi theol. akad. ny. r. tanártól. Közelebbi füzetünkben fogjuk ismertetni. — Goethe s a „Faust“ vallás-erkölcsi jellemzése. Szerzője ennek is dr. Szilávik Mátyás. Különlenyomat a „Sárospataki Lapok“-ból. A 33 lapra terjedő munka annak bebizonyítására van irányozva, hogy Goethe — bár „sokan voltak, kik őt u. n. vallástalanságáért megtámadták“ — az „átszellemített spinozismus“ híve volt és bár „távol állott ugy a régi egyházi, mint a középkori kereszténységtől, de nem a protestantismustól. Szerző szerint: „Bűn és kegyelem, ez a Faustnak vallásos-erkölcsi alappondolata“. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe. — Kereskedelmi számtan. A középfokú kereskedelmi iskolák (akadémiák) második és harmadik osztálya számára a legújabb ministeri tanterv alapján írta dr. Veress Vilmos, a kolozsvári kereskedelmi akadémia tanára. A jeles tanár neve már ismeretes több hézagpótló számtani munkái által. Jelen művével csakugyan nagy szolgálatot tett, mert magyar nyelven ez az első ilyen mű szakmunka. (G.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Püspöki vizsgálat. Főt. Ferencz Jó zsef püspök ur f. évi máj. elején a tordai anyaegyházközségbe szállott ki vizsgálatot tartani. Utjában Mózes András lelkész és pénzügyi jegyző kísérte. Május 5-én érkezett meg a nevezett ekkleziába s a mint tudósitnak, nagy ünnepélyességgel fogadtatott. Másnap d. e. 10 órakor nagy közönség vonult a templomba, hogy meghallgassa az unitáriusok ékesen szóló főpásztorát. Isteni tisztelet után, melyen a beszédet lelkesülve Mózes András mondotta, a főt. püspök ur általános figyelem közt lépett a szószékre. Üdvözlő beszéde elragadta a jelenvoltakat és foglyul vitte amaz érzelmeknek és eszméknek, melyek az evangéliumi kereszténységéi. Templomból kijöve a főt. püspök urnál a különböző egyházak és polgári hatóságok fejei tisztelegtek; délben meg fényes banket mellett ünnepelték az érdemes főpásztort. Következöleg megejtetett a vizsgálat és három nap lefolyása alatt sok üdvös intézkedés tétetett az ekklezsia érdekében. Ez alkalommal meg lett újitva a tisztikar is. Szigethy Sándor gondnok helyébe, kinek annyi évi fáradságáért jegyzökönyvi elismerés szavaztatott, Székely Miklós kir. t.-széki birót választották meg, pénztárnoknak meg Varga Dénes tanárt, kiknek buzgóságától az egyházközség sokat remél. A főt. püspök ur a hivek jó kívánataitól kísérve, máj. 8-án utazott vissza székhelyére, Kolozsvárra.

Unitáriusok és reformatusok Verespatakon. Verespatakról az ev. ref. templomnak közelebről történt megnyitása alkalmából a következő érdekes közleményt vettük: „Az erdélyi ev. ref. püspök az abrudbányai ev. ref. ekkleziában vizsgálatot tartván, onnan folyó hó 5-én egész kíséretével ide is ellátogatott az itteni ref. leányekklezsia megújított kis templomának felszentelése végett. Ez alkalomból a ref. ekklezsia és felszentelt kis temploma történetéről méltónak tartom röviden megemlékezni, mennyiben az unitár. ekklezsia történetével is összekötetésben van.

A felszentelt templom 1847-ben épült fel az abrudbányai ref. ekklezsia akkori gondnoka Szabó István kincstári bányatiszt vezetése alatt, ki maga is valószínűleg hozzá járult az építési költségekhez; —